

ГЛОБАЛІЗМ ТА ДОСТОВІРНІСТЬ СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Тези представляють теоретико-методологічний аналіз того, як в умовах сучасного глобального інформаційного простору, поруч із позитивними результатами використання інформації, виникли проблеми кіберкосмічного забезпечення та інтернет-мережевого її (інформації) розповсюдження. Глобальний характер сприяє заміні знань на інформацію (як більш широкий набір відомостей навколо істинного знання). У зв'язку з цим, в умовах війни виникає проблема достовірності соціологічного знання та навіть статусу соціологічної науки тощо.

Ключові слова: глобалізм, знання, інформація, соціологія в умовах війни.

Актуальність нашого дослідження обумовлена тим, що сьогодні людство стикнулось з новим ефектом глобального світоустрою як необмеженого розповсюдження інформації. Спочатку процеси глобалізації сприймалися як наслідки кібертехнічної модернізації, які привносили в життя багато корисних, посилюючих позитивні ефекти, технологій і процесів, переважно інформаційного характеру. Хоча паралельно в часи з середини минулого XX століття висловлювались ідеї прогностичного характеру про наслідки глобалізаційних процесів, в яких на тлі розвитку «digital technologies» (цифрових технологій) очікувалось багато інновацій, в тому числі і використання «симуляторів та симуляцій» як маніпуляційних засобів побудови соціальних відносин. І через півстоліття ми спостерігаємо за сучасними процесами в умовах розвинутого кіберкосмічного забезпечення та інтернет-мережевого розповсюдження інформації як необмеженого ресурсу впливу на реальність нашого світу в матеріальному, соціально-політичному, психічному та інших проявах.

З початку XXI століття ми досліджували феномен «соціальне знання» та дійшли висновку, що воно визначається як диспозиційна система між особистісним пізнанням реальності (яке зорієнтоване на істину) та комплексом зовнішніх в суспільстві умов для цього пізнання. В залежності від суспільного устрою можна зустрічати достатньо прозорі та доступні умови для пізнання існуючої реальності та соціальних процесів, коли наукові досягнення, достовірний опис подій досить повно і точно доступні населенню. В деяких складних суспільних ситуаціях умови пізнання реальності можуть бути ускладненими і вимагати пошукових зусиль, критичних опозиційних ставлень до влади, до тих, хто намагається маніпулювати знаннями про реальність. І третій рівень соціального пізнання має місце в суспільствах, в яких, крім владних структур, лише окрема частина людей дізнаються про істинні події в суспільстві, а більшість населення отримує підбурювальну чи, навпаки, заспокоїливу, ідейно спрямовану інформацію, а «прозирають» лише через потрапляння в кризові ситуації, в складні стосунки та втрати.

У сучасних умовах війни істинні знання в таких суспільствах стають цінним ресурсом і охороняються державними відповідними органами зі всією суворістю. Більш того, негласно з минулих мирних часів багатьом людям вже відомо, що сьогодні і для військових, і для населення вкрай необхідним є специфічне інформаційне забезпечення як невід'ємна складова військових дій. Тобто виникає необхідність активного впровадження більш впливової інформації замість конкретних знань.

Таким чином, в умовах воєнних дій «знання» для населення суттєво редукується. Але ситуація навколо соціального знання, яка склалася в сучасних умовах (першої третини XXI століття), є новою, специфічною і малодослідженою. Перш за все зміни пов'язані з новим загальним контекстом існування знань, з глобальним інформаційним простором, якій часто зводить нанівець як розповсюдження істинного знання серед населення, так і роботу з «ідеологічних зусиль» з впливу на населення. Для соціологічних наукових знань потрібна наукова інформація про реагування населення на такий складний інформаційний простір (в умовах сучасної війни), де наявні:

- індивідуальні установки (атитюди) людей на військові події;
- інформація з «перевіреного» близького оточення;
- інформація зі сфери співробітників, клієнтів (за місцем праці);
- інформація за локацією проживання (серед сусідів);
- інформація від родичів та знайомих з різних держав;
- інформація з офіційних українських державних джерел;
- інформація з традиційних українських медіаресурсів;
- інформація українських інтернет-ресурсів;
- інформація закордонних інтернет-ресурсів на підтримку України;
- інформація закордонних інтернет-ресурсів з нейтральною позицією;

- інформація закордонних інтернет-ресурсів на підтримку Росії;
- інформація з російських продержавних джерел;
- інформація з російських опозиційних джерел;
- інформація з інтернет-ресурсів неозначених джерел та на рівні штучного інтелекту.

Більша частина з цих перелічених видів інформації продукуються активно через інтернет і є широко і вільно доступною. Але нам (соціологам) залишається небагато можливостей для отримання в умовах війни більш-менш достовірної інформації про наявність в українському суспільстві суто «істинних знань» та «інформаційного забруднення» навколо цих знань. Також проблемою є і довіра респондентів до соціологів; віра респондентів в забезпеченість анонімності їх відповідей; довіра до влади, від якої можна отримати покарання за свою позицію (критичну) і т.п. Наприклад, в німецьких матеріалах про соціологічні опитування українських громадян-біженців наводиться інформація про те, що кожен другий (до кого зверталися німці з запитаннями) відмовлявся від спілкування з інтерв'юерами.

Виникає питання, чи може соціологічна наука в умовах війни проводити кількісні репрезентативні опитування, коли, з одного боку, державні служби слідкують за забезпеченням державних інтересів і населення це враховує; з іншого боку, з глобального простору навіть безперешкодно проникає як груба, так і витончена дискредитація різних ідеологічних зусиль влади та окремих персон. І головний чинник в цьому процесі – глобальна, високотехнологічна, кіберкосмічна інформаційна мережа.

Ще не так давно процес глобалізму, особливо у повсякденному житті, сприймався виключно як позитивне явище. Його визначали на рівні модернізації – підвищення швидкості у налагодженні багатьох видів комунікацій: аудіо-відеотрансляції спілкування; теле-фоторепортажі; пересилка на великі відстані різних документів; якісні трансляції з усіх куточків Землі (домашні свята роз'єднаних рідних людей; наукові конференції; дистанційна освіта, яку стали називати онлайн-освітою; підготовчі для виконання різних завдань, вебінари; об'єднання людей у форуми та обмін важливою інформацією) та ще багато чого. Не менш цінним та захоплюючим стало розповсюдження кінопродукції світового рівню, різноманітних естрадних, музикальних творів; наукових праць відомих вчених; наукових досягнень в медицині, фармацевтиці, спорті і задоволення безліч потреб, пов'язаних з подоланням простору, дистанцій між людьми, державами, континентами. Але, безумовно, при цьому відмічався ефект «цифрової нерівності», який з часом прогнозували поступово подолати. Всі відчули переваги інформаційного простору, а молодь отримала нібито імплантацію в своє тіло смартфонів і вже буде згодна на все, щоб не втратити такого блага.

Основний чинник глобалізму – поєднання кіберкосмічних та інтернет-мережових засобів трансляції інформації – виявився, як завжди, «двосічним мечем», або «змією, яка кусає себе за хвіст». І особливо на прикладі війни в Україні весь світ відчув негативний ефект глобалізації в галузі розповсюдження інформації. Складності виявилися в багатьох напрямках, перш за все у наявності кібертехнічного забезпечення як для внутрішнього, так і для зовнішнього споживання.

Для впливу на громадян своєї держави у військовий період виникає необхідність у цензурі, у контролі за змістом інформації, що, на жаль, ускладнюється через високомодернізовані інформаційно-комунікаційні засоби. Неконтрольована з інтернет-мережі інформація, фейки, інтервентні медіатехнології проникають неприйнятно, перемішуються з тим, що є знанням, і забруднюють інформаційний простір, вводять населення в оману. В таких умовах не залишається нічого іншого, ніж створювати аналогічні впливові акції на населення протилежної сторони.

Глобалістський міжнародний контекст через інтернет-мережу робить інформаційні взаємодії між воюючими суб'єктами доступними тим, хто володіє мовами (наразі українською та російською). Щоб не втратити баланс впливу і доводити іноземним громадянам свою позицію, свою правду, треба піклуватися про трансляції повідомлень різними іноземними мовами. І тут, як би ми не ставилися до «пропаганди», залишати міжнародний інформаційний простір без контрпропаганди – це інформаційне самогубство.

Для правоохоронних органів в умовах війни затребуваними стали упереджувальні, контролюючі та дискримінаційні практики боротьби з порушниками інформаційного контенту і простору. Але безпосередньо глобальний інформаційний простір вимагає окремої інформаційної спеціалізації правоохоронців в галузі кібербезпеки. Глобалістські досягнення і тут змушують витратитися на протидію їм.

Ми розглянули окремі виклики, створені сучасною глобалістською системою в умовах війни. Особливі ускладнення від глобалізму відчувають в таких умовах і дослідники соціологічної галузі. Соціологічні дослідження відслідковують через думки та висловлювання громадян всебічну інформацію про основні наміри, оцінки, ставлення громадян до влади, керівництва та інших суб'єктів-розпорядників загальним державним рівнем благ та веденням військових дій в сучасних умовах.

Відомо, в сучасних умовах з боку психології та соціальної психології в більшості своєї вирішуються проблеми конкретно постраждалих людей: це реабілітація поранених; психокорекції їх травм; їх соціальна адаптація; допомога людям з посттравматичними синдромами; допомога та підтримка біженцям та інші. Це люди в такому стані, який сам свідчить про них, і часто опитування (стандартизоване, формалізоване) таких людей може їх травмувати, дратувати (та чи хіба не видно – що з ними?). Їм треба допомагати, виходячи з наявних можливостей і ресурсів. Але на рівні якісної методології (в дуоперсональному спілкуванні, за допомогою бесід, інтерв'ю) можна з'ясувати внутрішні переживання та диференційовано організовувати для окремих груп специфічні послуги.

На рівні макросоціологічного підходу проблеми всього суспільства в часи війни опосередковані великою кількістю взаємозалежних соціальних процесів. Можна перелічити деякі з тих, що з'явилися в умовах глобалізму.

Можливості інформаційного обміну дозволяють в часи війни підтримувати зв'язок з людьми з різних держав і навіть з держави противника.

Під впливом міжнародних організацій та при наявності глобального зв'язку можна шукати допомоги в якості біженця не лише на території своєї держави, а і закордоном. Тому що (знов таки – через глобальні космічні зв'язки) під обстріли сьогодні потрапляє вся територія воюючої держави, чого раніше не було (загрозливою була лише прифронтна територія).

В тому числі за допомогою глобальної інтернет-мережі здійснюються і багато безпосередньо бойових операцій (розвідка, удари дронами, керування вибуховими пристроями, вербовка агентів тощо).

В результаті, на прикладі сучасної війни ми спостерігаємо, як багато взаємовідносин, комунікацій починають здійснюватися в інтернет-просторі й їх вивчення переходить до повноважень кібероснащених спецслужб (і не лише однієї держави). Така інформація навряд чи буде доступна соціологам.

Соціологічна наука має досвід користування статистичними даними, але сучасні цифрові технології, штучний інтелект в обробці «великих даних – Big Data» з орієнтацією на аналітичну інтерпретацію (також штучним інтелектом) можуть відсторонити нашу науку від цих показників. Таким чином, для соціології залишиться безпосередньо інформація від респондентів. В той же час, щоб отримувати від людей їхні думки та судження, їм потрібна впевненість, що в суспільстві діють закони і перевірені практики «свободи слова». В часи війни редукція таких законів замовчується. Діє один закон – «все для фронту, все для перемоги». І що залишається соціологам?

Завдання соціології в сучасних умовах, які, на наш погляд, реально можна здійснити, – це спробувати знайти можливості гарантувати респондентам анонімність.

Друге завдання – досить складне. З патріотичних міркувань висловлювання «соціологія стає зброєю в інформаційній війні» може і є корисним, але не варто його підтримувати. Більше того, сьогодні соціологи розповідають про такі практики населення в реагуванні на опитування, коли серед найпоширеніших тверджень промовляли: «Ми не можемо довіряти опитуванням у наші дні», «Опитування наразі безглузді», «Опитування слід взагалі заборонити» та з'являється нова назва – «пропагандистська соціологія». З цього приводу можна в черговий раз підкреслити, що висловлювання з боку населення на адресу соціологів як на тих, хто працює на державу-противника є також ознакою глобалістського тренду. Тобто сьогодні в умовах війни за допомогою глобального інтернет-зв'язку можна під видом соціологів збирати інформацію серед населення однієї держави на користь іншої. На жаль, глобалізм сьогодні скрізь привносить «гібридність». Його головний інформаційний ресурс розвиває знання. Замість знання – скрізь інформація.

DOI 10.34132/mspc2025.01.04.08

Tetiana Kamenska

GLOBALISM AND CREDIBILITY OF SOCIOLOGICAL KNOWLEDGE IN THE CONTEXT OF WAR

These theses offer a theoretical and methodological analysis of how, within the contemporary global information space, the positive outcomes of information usage are accompanied by emerging challenges related to cyberspace security and the dissemination of information via internet networks. The global nature of this space facilitates a shift from knowledge to information (as a broader set of data that often surrounds, than constitutes, true knowledge). In this context, particularly under conditions of war, the issue of the reliability and credibility of sociological knowledge and the discipline of sociology as a whole becomes increasingly salient.

Key words: *globalism, knowledge, information, sociology in the context of war.*

Відомості про автора / Information about the Author

Тетяна Каменська, д. соціол. наук, професор кафедри нових медіа та медіадизайну, Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна. E-mail: nikadevichya@gmail.com. orcid: <http://orcid.org/0000-0001-7410-058X>.

Tetiana Kamenska, Doctor of Sciences in Sociology, Professor at the Department of modern media and mediadesign, Odesa I.I. Mechnikov Ukraine. E-mail: nikadevichya@gmail.com, orcid: <http://orcid.org/0000-0001-7410-058X>

© Т. Каменська
19.05.2025.

Стаття отримана редакцією

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ: ПРИКЛАДИ УКРАЇНИ

У тезах розглядається ключова роль соціальних мереж у формуванні громадської думки в Україні, що набуває особливого значення в умовах сучасного інформаційного суспільства. Соціальні мережі перетворилися на головний інструмент не лише поширення новин, а й мобілізації громадян до активної участі в суспільно-політичному житті. Проаналізовано, як соціальні платформи — зокрема Facebook, Instagram, TikTok та X (Twitter) — стали інструментами комунікації, мобілізації та інформаційного впливу під час ключових суспільно-політичних подій в Україні: Революції Гідності, виборчих кампаній та повномасштабної війни. Автор досліджує, яким чином алгоритми, дезінформація, блогери та лідери думок впливають на сприйняття суспільно важливих питань, а також окреслює ризики та потенціал соціальних мереж у демократичних процесах. Робота підкреслює необхідність критичного мислення та медіаграмотності серед громадян в умовах інформаційної війни.

Ключові слова: соціальні мережі, громадська думка, інформаційне суспільство, поширення новин, суспільно-політичне життя, медіаграмотність.

У сучасному українському суспільстві соціальні мережі стали однією з найвпливовіших платформ для формування громадської думки. Вони не лише змінили спосіб спілкування людей, а й перетворилися на ключовий механізм поширення інформації, мобілізації громадян і формування соціальних та політичних наративів. Особливо це стало помітним у контексті важливих суспільно-політичних подій, які відбувалися в Україні протягом останнього десятиліття.

Одним із найяскравіших прикладів впливу соціальних мереж на українське суспільство була Революція Гідності 2013–2014 років. Саме через Facebook, X (Twitter) та YouTube тисячі українців дізнавалися правду про події на Майдані, координували дії, організовували протестні акції та доносили свою позицію до світу. У той час соціальні мережі фактично замінили традиційні ЗМІ, які були часто заангажованими або контролювалися владою. Вони стали джерелом незалежної, оперативної інформації, яка впливала на формування масової свідомості й загальної громадянської позиції [1].

Іншим важливим прикладом є роль соціальних мереж у виборчих процесах в Україні. Зі зростанням цифрової грамотності населення та збільшенням кількості користувачів інтернету, кандидати та політичні партії дедалі частіше звертаються до аудиторії саме через соціальні платформи. Вони використовують їх не лише як канали для поширення передвиборчої агітації, а й як простір для безпосереднього діалогу з виборцями, реагування на запити суспільства, створення персонального бренду.

Особливо яскраво ця тенденція проявилася під час президентської виборчої кампанії Володимира Зеленського у 2019 році. Його стратегія базувалася переважно на цифровій комунікації, що стало нетиповим для українського політичного ландшафту того часу. Замість багатотиражних газет чи ефірів на провідних телеканалах, його команда робила ставку на соціальні мережі — Instagram, Facebook, YouTube — та месенджери. У центрі кампанії був образ чесного, простого та «свого» кандидата, близького до звичайного громадянина, що був підкріплений неформальним тоном комунікації, мемами, відеоблогами й інтерактивами з аудиторією.

Це дозволило не тільки значно розширити охоплення, особливо серед молоді, а й сформувати новий стиль політичної реклами — більш емоційний, персоналізований, орієнтований на візуальний контент і віральність. Відеозвернення, короткі кліпи та реакції у форматі сторіс замінили традиційні плакати й мітинги. Завдяки соціальним мережам виборці мали ілюзію прямого спілкування з кандидатом, що підвищувало рівень довіри.

Цей приклад демонструє, що соціальні мережі не просто відображають громадську думку, а й активно формують її. Вони задають нові стандарти політичної комунікації — оперативність, відкритість, емоційна привабливість, інклюзивність. Крім того, політичні сили використовують аналітику платформ для таргетованої реклами, аналізу поведінки виборців, тестування меседжів і визначення точок впливу [2; 3].

Велике значення соціальні мережі мають і для розвитку громадянського суспільства. У часи стрімкої цифровізації саме ці платформи стали одним із головних інструментів для самоорганізації громадян, мобілізації ресурсів і просування суспільно важливих ініціатив. Онлайн-комунікація відкрила нові горизонти для волонтерських рухів, громадських організацій, журналістських розслідувань та правозахисної діяльності.

Особливістю українського контексту є те, що після Революції Гідності та початку російської агресії громадяни взяли на себе частину функцій держави — від забезпечення армії до контролю за корупцією. Багато з цих ініціатив починалися не в кабінетах чиновників, а в дописах у Facebook, обговореннях у X (Twitter) або закритих групах у Viber і Telegram. Соцмережі дозволили швидко формувати спільноти за інтересами, збирати кошти, шукати однодумців і ефективно координувати дії.

Значна кількість кампаній на підтримку Збройних Сил України, захисту екології, прав жінок, ЛГБТ-спільнот, безпритульних тварин чи реформ у сфері освіти стартували саме онлайн. Такі проєкти часто виростають із окремого посту, який отримав суспільний резонанс і згодом перетворюються на потужні платформи для соціальних змін.

Платформи як-от Telegram, Instagram та навіть TikTok стали не лише каналами інформування, а й дієвими майданчиками для реакції на порушення прав, фіксації воєнних злочинів, інформування міжнародної спільноти та залучення підтримки з-за кордону. Завдяки цифровим інструментам українське громадянське суспільство змогло швидко адаптуватися до умов війни й продовжувати діяти ефективно.

Показовими прикладами є благодійні фонди «Повернись живим», «Фонд Сергія Притули», «Razom for Ukraine» та інші, які завдяки потужній присутності в соціальних мережах зуміли зібрати мільйони гривень на підтримку армії, постраждалих регіонів і відбудову інфраструктури. Лише за одну добу інформаційна кампанія в Instagram чи X (Twitter) здатна мобілізувати тисячі українців до участі в спільній справі.

Таким чином, соціальні мережі в Україні перетворилися на рушій громадянської активності, які не тільки поширюють інформацію, а й активно формують нову культуру відповідальності, співучасті та солідарності. Вони стали не просто майданчиком для висловлення думок, а реальним інструментом суспільного впливу та змін [4; 5].

Втім, разом із позитивним впливом існує й негативний вплив цього явища. Соціальні мережі стали сприятливим середовищем для поширення дезінформації, фейкових новин, маніпуляцій і провокаційних меседжів. Завдяки своїй відкритості й швидкості поширення контенту, ці платформи є вразливими до використання їх в інформаційних війнах, кампаніях впливу та соціальному інжинірингу. Одним із найнебезпечніших джерел таких загроз стала Росія, яка активно використовує інструменти гібридної війни проти України, включаючи фальсифікацію фактів, створення фейкових акаунтів, а також масове розповсюдження токсичного контенту через ботоферми.

Боти, тролі, анонімні Telegram-канали та псевдожурналістські проєкти не просто транслиують викривлену інформацію — вони системно впливають на емоційний стан суспільства. Через регулярне поширення тривожних повідомлень, викривлення реального стану справ, нагнітання конфліктів між різними соціальними групами, зневіру в державних інституціях і поширення конспірологічних теорій формується атмосфера нестабільності й паніки. Це послаблює внутрішню єдність суспільства, знижує довіру до ЗМІ, влади та волонтерів, особливо серед менш поінформованих громадян.

Наслідки такої дії — не лише дезорієнтація окремих індивідів, а й глибока суспільна поляризація. Формуються ворожі інформаційні «бульбашки», в яких люди споживають лише ту інформацію, що підтверджує їхні упередження. Це унеможливляє конструктивний діалог і породжує агресію, ворожість та розкол.

У такому контексті особливого значення набуває розвиток медіаграмотності й критичного мислення. Громадяни мають навчитися розпізнавати фейки, перевіряти джерела інформації, аналізувати контент і не піддаватися емоційним маніпуляціям. Це завдання не лише освіти, а й державної політики, яка має підтримувати ініціативи з розвитку цифрової безпеки, а також просвітницькі програми для широких верств населення [6; 7].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що соціальні мережі в Україні є потужним інструментом формування громадської думки. Вони не лише передають інформацію, а й трансформують суспільні уявлення, змінюють політичний ландшафт і стимулюють активність громадян. Водночас важливо пам'ятати про загрози, пов'язані з маніпуляціями, і працювати над підвищенням інформаційної стійкості українського суспільства.

References

1. Pavlenko, O. (2021). Yak sotsialni merezhi vplyvaiut na protesty v Ukraini. *Ukrainska pravda*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/04/6/7289180/>
2. Sotsialni merezhi: vplyv na vybory v Ukraini. (2019). *Radio Svoboda*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30060702.html>
3. Televizor VS sotsmerezhi: yak novi tekhnolohii utverdzhuiutsia v politytsi. (2019). *LB.ua*. URL: https://lb.ua/news/2019/05/02/425926_televizor_vs_sotsmerezhi_yak_novi.html
4. Volonterstvo. *Vikipediia*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Volonterstvo>
5. Shtraikher, O., Shkoliar, M. (2024). Sutnist ta kharakterystyky volonterskoho rukhu u fokusi viiny v Ukraini. *Habitus*. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2024/57-2024/5.pdf>
6. Danko-Sliptsova, A., Kovalenko, N. (2024). Vplyv sotsialnykh merezh na formuvannia hromadskoi dumky pid chas kryzovykh sytuatsii: sotsiolohichniy aspekt. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*. T. 35 (74), 3. Ch. 2. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/part_2/37.pdf

7. Filipenko, L. (2024). Rol sotsialnykh merezh u formuvanni suspilnoi dumky pid chas rosiisko-ukrainskoi viiny. SOTsIOPOLIS. URL: <https://sociopolis.in.ua/index.php/journal/article/download/5/3>

DOI 10.34132/mspc2025.01.04.09

*Olha Kachkova
Tetyana Sydorenko*

THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN SHAPING PUBLIC OPINION: EXAMPLES FROM UKRAINE

The theses explore the key role of social media in shaping public opinion in Ukraine, which has gained particular significance in the context of the modern information society. Social networks have become the main tool not only for news dissemination but also for mobilizing citizens to actively participate in socio-political life. The analysis focuses on how social platforms — particularly Facebook, Instagram, TikTok, and X (formerly Twitter) — have served as instruments of communication, mobilization, and informational influence during major socio-political events in Ukraine, including the Revolution of Dignity, election campaigns, and the full-scale war. The author examines how algorithms, disinformation, bloggers, and opinion leaders influence the perception of socially important issues, and also outlines the risks and potential of social media in democratic processes. The study emphasizes the importance of critical thinking and media literacy among citizens in the context of information warfare.

Keywords: *social media, public opinion, information society, news dissemination, socio-political life, media literacy.*

Відомості про автора/ Information about the Author

Качкова Ольга, студентка 448 групи спеціальності «Журналістика» Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: oliyarafinovana@gmail.com.

Kachkova Olha, student of 448 group, specialty «Journalism», Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: oliyarafinovana@gmail.com.

Сидоренко Тетяна, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент, завідувачка кафедри журналістики факультету політичних наук Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: tatyana_tvs@yahoo.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0950-3467>

Sydorenko Tetyana, PhD in Social Communications, Associate Professor, Head of Department of Journalism, Faculty of Political Science, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: tatyana_tvs@yahoo.com, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0950-3467>

© О. Качкова, Т. Сидоренко
19.05.2025.

Стаття отримана редакцією

